

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ИЗМЕНА И ДОПУНА ЗАКОНА О АУТОРСКОМ И СРОДНИМ ПРАВИМА

I УСТАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Уставни основ за доношење овог закона садржан је у одредби члана 97. став 1. тачка 7. Устава Републике Србије, на основу које Република Србија уређује и обезбеђује својинске и облигационе односе и заштиту свих облика својине.

II РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Измене и допуне Закона о ауторском и сродним правима (у даљем тексту: Закон) имају за циљ успостављање ефикаснијег система правне заштите ауторског и сродних права. Оне се односе на унапређење колективног остваривања ауторског и сродног права, на продужење трајања заштите имовинских права интерпретатора и произвођача фонограма и на јачање грађанско-правне заштите ауторског и сродних права. Измене везане за продужење трајања заштите проузроковане су потребом усклађивања са Директивом бр. 2011/77/ЕУ Европског парламента и савета од 27. септембра 2011. године, којом се мења и допуњава Директива 2006/116/ЕУ о трајању заштите ауторског и одређених сродних права (у даљем тексту: Директива 2011/77/ЕУ). Измене и допуне које се односе на грађанско-правну заштиту произашле су из обавезе усклађивања са Директивом 2004/48/ЕУ Европског парламента и савета од 29.4.2004. године о спровођењу права интелектуалне својине (У даљем тексту: Директива 2004/48/ЕУ).

Значајна измена односи се на израчунавање трајања заштите коауторских имовинских права на музичким композицијама са речима (права текстописаца и аутора музике). У складу са чланом 1. став 1. Директиве 2011/77/ЕУ предвиђен је јединствен рок заштите за музичке композиције са речима који износи 70 година од смрти последњег преживелог коаутора.

Предложеним изменама врши се усклађивање Закона са чланом 1. став (2)а Директиве 2011/77/ЕУ и продужава заштита имовинских права интерпретатора који су своје интерпретације забележили на фонограм, са 50 на 70 година. По важећем закону, имовинско право интерпретатора траје 50 година од дана настанка интерпретације, а ако је интерпретација законито објављена или издата, онда тај рок тече од датума издавања, односно, објављивања.

Усклађивањем Закона са чланом 1. став (2)б Директиве 2011/77/ЕУ уводи се још једна значајна новина која ће додатно побољшати правни положај интерпретатора. Законом се предвиђа обавеза произвођача фонограма да интерпретатору плаћа додатну годишњу накнаду за сваку пуну годину која наступи после педесете године од дана законитог издавања фонограма, односно, за сваку пуну годину која наступи после педесете године од дана његовог јавног саопштавања, ако фонограм није издат.

Изменама које се односе на грађанско-правну заштиту ауторског и сродних права проширује се круг лица која могу да поднесу тужбу због повреде ауторског и сродних права, уводе се измене у погледу изрицања привремених мера и мера обезбеђења доказа, као и обезбеђења у интересу супротне странке. У погледу круга лица који могу да поднесу тужбу прецизирано је да тужбу може да поднесе не само стицалац искључивих овлашћења на ауторско дело, већ и стицалац неискључивих овлашћења, тј. носилац неискључиве лиценце. Оправдано је да лице које одређено ауторско дело или предмет сродног права користи на основу уговора о неискључивој лиценци, има право на тужбу због повреде ауторског права.

Предвиђено је такође да привремене мере могу да буду донете и без саслушања туженика, посебно онда када би такво одлагање могло нанети штету тужиоцу. Тиме се обезбеђује ефикаснија заштита носиоца права.

У Закон се уводи и одредба према којој суд који води поступак по тужби због повреде ауторског права информације о повреди ауторског права и сродних права може да тражи не само од лица које је извршило повреду права, већ и од трећих лица која су са тим лицем у пословном смислу повезана. На тај начин је прецизирано да се информације о повреди права могу тражити и од лица које поседује робу којом се повређује ауторско или сродно право или од лица које пружа услуге којима се повређују та права.

Предвиђено је и укидање јединствене накнаде која се плаћа организацијама за колективно остваривање ауторских и сродних права (брисање члана 127. став 10. важећег Закона), из разлога што ово решење није у складу са Бернском конвенцијом и ТРИПС споразумом Светске трговинске организације. Такође, укида се и одредба која се односи на поделу јединствене накнаде за јавно саопштавање музичких дела, интерпретација и фонограма, у односу 50% организацији аутора и 50% организацијама које заступају интерпретаторе и произвођаче фонограма (члан 171а важећег закона) из разлога што она није у складу са чланом 3. став 1. Директиве бр. 2001/29/ЕУ.

Поред усклађивања са европским директивама, измене Закона донесе и одређене новине у домену ограничења ауторског и сродних права.

Новим чланом 53а предвиђено је да је дозвољено без дозволе аутора или носиоца сродног права и без плаћања накнаде јавно саопштавање ауторских дела која се емитују, као и јавно саопштавање ауторских дела са носача звука и слике, у просторијама у којима се обављају стари и уметнички занати, односно послови домаће радиности. Занатлије које се баве старим занатима, неће бити у обавези да плаћају накнаду ауторима и носиоцима сродних права.

Изменама Закона уводе се и неке значајне новине када је реч о одредбама које уређују колективно остваривање ауторског и сродних права.

Предложеном изменом члана 157. Закона предвиђа се обавеза подносиоца захтева за издавање дозволе за колективно остваривање ауторског и сродних права, да поред листе чланова колективне организације која се оснива доставе и доказе да се заиста ради о ауторима или носиоцима сродних права.

Предложеним изменама члана 162. Закона прави се јасна разлика између два основа за одузимање дозволе за рад организацији за колективно остваривање ауторског и сродних права: тежег кршења закона и поновљеног кршења закона. Тиме се појашњава да повреда закона од стране колективне организације не мора да буде поновљена више пута да би била разлог за одузимање дозволе. Такође, појашњава се да није само кршење одредаба Закона разлог за одузимање дозволе организацији, већ и кршење одредаба њеног статута, плана расподеле и других општих аката.

Предложеном изменом члана 167. Закона прецизније је утврђено како треба да изгледа садржај плана расподеле организација за колективно остваривање ауторског и сродних права. План расподеле је правни основ за расподелу убраних накнада. Он стога мора бити јасан и на закону заснован. Предложена измена има за циљ да спречи да план расподеле буде тако формулисан да оставља простор да појединци или органи унутар организације арбитрарно процењују како да се врши расподела убраних прихода.

Предложеном изменом члана 184. Закона, прецизније се уређује питање трошкова које у свом раду имају организације које колективно остварују права аутора или носилаца сродних права. Циљ ове измене је да се питање трошкова уреди на прецизнији начин и да се обезбеди да организације за колективно остваривање ауторског и сродних права троше онолико колико је неопходно за квалитетно и ефикасно остваривање права својих чланова и искључиво у интересу свог чланства.

Закон уводи још једну новину која има за циљ да обезбеди да статут и план расподеле буду на закону засновани. Организација је дужна да пре измене статута или плана расподеле ако о предлогу измена претходно обавести надлежни орган у писаној форми.

Изменама члана 190. детаљније је уређен садржај извештаја који организације достављају Заводу, као надзорном органу. Предвиђено је и да се извештаји организација морају заснивати на јасним, недвосмисленим и проверљивим подацима. Такви извештаји ће значајно допринети транспарентности рада организација и омогућити надлежном органу да врши квалитетан и ефикасан надзор.

Предложеним измена Закона детаљније се уређује и питање одређивања тарифа накнада. И ово питање је од великог значаја за постављање ефикасног и делотворног система колективног остваривања ауторског и сродних права. Питање тарифа је свакако најосетљивије питање када је реч о комуникацији између организација и корисника. Нека нерешена питања везана за одређивање тарифа, сада су прецизније решена.

Предложеним изменама предвиђено је да ће и интерпретатори чије су интерпретације снимљене на носач звука и слике добити накнаду од реемитовања њихових интерпретација. До сада је то право било признато само интерпретаторима чије су интерпретације снимљене на носач звука (на пример музичарима, певачима и тако даље) а сада то право стичу и глумци. Тиме се њихова правна ситуација и њихов материјални положај побољшавају.

III. ОБЈАШЊЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ РЕШЕЊА

Члан 1. Изменом члана 6. Закона о ауторском и сродним правима ова одредба се усклађује са чланом 2. став 8. Бернске конвенције о заштити књижевних и уметничких дела („Службени лист СФРЈ бр. 14/75 и „Службени лист СФРЈ-међународни уговори“ број 4/86-Уредба). У ред дела која се не сматрају ауторским делима, сагласно члану 2. став 8. Бернске конвенције, спадају дневне новости и друге вести које имају карактер медијских информација.

Члан 2. Овим чланом предвиђа се брисање тачке 5. става 6. члана 39. Закона о ауторском и сродним правима.

Рачунари, рачунарска опрема, компоненте и рачунарске меморије неспорно спадају у уређаје који се данас користе за некомерцијално умножавање ауторских дела и предмета сродних права. Норма по којој се на описане предмете не плаћа посебна накнада у супротности је са чланом 5. став 2. тачком б) Директиве 2001/29/ЕУ.

Такође, чланом 39. став 12. Закона предвиђено је да Влада утврђује листу техничких уређаја и предмета за које постоји обавеза плаћања посебне накнаде. Ако Влада буде сматрала да одређени уређаји не треба да буду на таквој листи, другим речима, ако буде сматрала да на такве уређаје не треба да се плаћа посебна накнада, на пример, зато што би њихово стављање на листу повећало цену рачунара и ишло на штету информатичке писмености грађана Републике Србије, она увек може да их изостави са листе.

Брисање става 7. у члану 39. предложено је зато што примена те одредбе у пракси може да доведе до правне несигурности.

Чланом 39. став 7. омогућено је право обвезницима плаћања посебне накнаде који су организацијама платили накнаду, да у било ком тренутку, након плаћања, уколико су уређаји и предмети отпремљени са територије Републике Србије, траже њен повраћај. То значи да увозник уређаја за који се плаћа посебна накнада, ту накнаду мора да плати организацији, а затим, када након једне, две или више година, те исте уређаје отпреми са територије Србије, може од организације да тражи повраћај плаћене накнаде. Реч “отпреми” која се користи у одредби члана 39. став 7. није прецизна и не подразумева само извоз са територије Србије већ и премештање, померање, транспорт, итд.

Поред тога, чланом 39. Закона став 6. тачка 1. већ је прописано да су од плаћања накнаде изузети технички уређаји и предмети са листе Владе који су произведени или увезени ако су они намењени извозу, па је из тог разлога одредба члана 39. став 7. брисана као сувишна.

Овим чланом предвиђа се и брисање одредбе става 13. члана 39. Закона, по којој се за вишефункционални уређај који се налази на листи Владе обавеза плаћања накнаде утврђује на основу превасходне намене уређаја.

За све уређаје који се налазе на листи Владе посебна накнада мора да се плаћа, без обзира да ли они имају више намена или не. Увођење стандарда „превасходне намене уређаја или предмета” као критеријума за изузимање уређаја од плаћања правичне накнаде за умножавање предмета заштите у приватне сврхе

супротно је одредбама Директиве 2001/29/ЕУ. Релевантан критеријум за увођење правичне накнаде за акте приватног умножавања на основу члана 5(2)(б) предметне директиве је искључиво особина техничког средства да буде подобно за сврхе приватног умножавања ауторског дела, интерпретације или фонограма од стране физичког лица. Директива не познаје критеријум „превасходне намене уређаја или предмета”.

Члан 3. Овом одредбом прописан је изузетак од искључивог права аутора да дозволи или забрани јавно саопштавање свог дела.

Од плаћања накнаде за јавно саопштавање ауторских дела изузете су занатлије које се баве старим и уметничким занатима, односно пословима домаће радиности. Реч је о уској друштвеној групи занатлија који се баве пословима као што су: ткање на ручном разбоју, израда јоргана, израда бачви, каца, народних ношњи, израда бравура и печата, уметничко штоповање и др. Овакво ограничење ауторског права у складу је са чланом 10. WIPO уговора о ауторском праву и чланом 16. WIPO уговора о интерпретацијама и фонограмима («Службени лист СРЈ»-међународни уговори 13/2002). Такође, ово ограничење је и у складу са чланом 41. став 2. Закона, као и чланом 5. став 5. Директиве 2001/29/ЕУ. Ово ограничење није у супротности са нормалним искоришћавањем ауторских дела, нити неразумно нарушава легитимне интересе аутора.

Правилник о одређивању послова који се сматрају старим и уметничким занатима, односно пословима домаће радиности, начину сертификавања истих и вођењу посебне евиденције издатих сертификата („Сл. гласник РС“ број 56/2012) дефинише ко су занатлије и занати који се сматрају старим и уметничким занатима, ко су лица која обављају послове домаће радиности, па је јасно утврђен круг лица на које се односи предметна одредба. Поред тога, предметном одредбом је прописано да се у просторијама у којима се обављају послови домаће радиности, односно послови старих и уметничких заната, ауторско дело може искоришћавати без дозволе носиоца права и без плаћања накнаде само уколико је реч о јавном саопштавању ауторских дела која се емитују, односно јавном саопштавању ауторских дела са носача звука или слике (дакле путем ТВ или радио апарата, односно уз помоћ техничких уређаја за репродуковање звука или слике, са носача звука и слике), те је тиме обезбеђено да такво искоришћавање ауторског дела буде у складу са нормалним искоришћавањем дела. Такође, процењује се да се овако дефинисаним ограничењем ауторско-правне заштите не вређају легитимни интереси аутора, јер су износи накнада који су до сада плаћали ови корисници били или веома ниски, или су одлуком носилаца права ови корисници били изузети од плаћања накнаде за јавно саопштавање.

Члан 4. Одредбом члана 102а у наш Закон уводи се јединствен начин израчунавања рокова заштите имовинских права на музичким композицијама са речима, који предвиђа члан 1. став (1) Директиве 2011/77/ЕУ.

У неким земљама Европске уније, музичке композиције са речима имале су јединствено трајање заштите које се рачунало од тренутка смрти последњег преживелог коаутора, док се у другим државама чланицама трајање заштите посебно рачунало у односу на музику, а посебно на текст. Због различитих начина

рачунања рокова музичких дела са речима, заштита је трајала краћи или дужи периоду у различити земљама. Директивом 2011/77/ЕУ описани проблем је превазиђен увођењем јединственог метода израчунавања рокова заштите имовинских права на музичким композицијама.

Члан 5. Овом изменом је предвиђено да интерпретатор задржава право на правичну накнаду у случају уговорног преноса одређених искључивих имовинских права на произвођача фонограма, односно произвођача видеограма. На основу важећег закона, интерпретатор има право на правичну накнаду само од давања у закуп примерака своје интерпретације. Овом изменом он стиче право на правичну накнаду и од стављања у промет своје интерпретације, као и од интерактивног чињења интерпретације доступном јавности.

Интерпретатор је по правилу слабија економска страна у односу на филмског или музичког продуцента. Уговори које интерпретатори закључују са филмским или музичким продуцентима најчешће им гарантују само једнократну накнаду за бележење и стављање у промет њихове интерпретације. Изменом члана 116. закона, у случају преноса искључивих права са интерпретатора на филмског или музичког продуцента, интерпретатори стичу право да добију и удео у накнади коју филмски или музички продуценти остваре од касније експлоатације снимљених интерпретација, на пример, кроз продају DVD филмова или музичких CD-ова. Интерпретатори се ове накнаде не могу уговором одрећи. Ова одредба има за циљ побољшање материјалног положаја интерпретаторас.

Члан 6. Овом одредбом гарантује се да ће и интерпретатори чије су интерпретације снимљене на носач звука и слике, а то су, примера ради, филмови и музички спотови, добити накнаду од реемитовања њихових интерпретација. Важећим законом то право је било признато само интерпретаторима чије су интерпретације снимљене на носач звука (на пример музичарима, певачима и тако даље) а сада то право стичу и глумци. Тиме се стварају услови за побољшање материјалног положаја глумаца.

Члан 7. Одредбом члана 122а Закон се усклађује са чланом 1. став (2)(в) Директиве 2011/77/ЕУ. Споменута одредба предвиђа право интерпретатора да раскине уговор са произвођачем фонограма, уколико он након педесет година од законитог издавања фонограма, односно, педесет година од његовог саопштавања јавности (у случају да фонограм није издат), не понуди примерке фонограма на продају (у количини која задовољава разумне потребе јавности) или га не учини доступним јавности, жичним или бежичним путем.

Право да раскине уговор о преносу или уступању права са произвођачем фонограма, интерпретатор ће моћи да врши само ако претходно на то упозори произвођача фонограма. Ако произвођач фонограма, годину дана након што је добио такво обавештење од интерпретатора, не почне да искоришћава интерпретације на два описана начина – кроз продају примерака фонограма (на пример музичких CD-а) или тако што ће их постављати на интернет и продавати електронским путем, у дигиталној форми – интерпретатор ће моћи да раскине уговор са њим. Након тога, интерпретатор ће бити слободан да сам настави са искоришћавањем својих интерпретација или да их понуди неком другом

произвођачу фонограма. Ова одредба примењиваће се и у случају када произвођач фонограма интерпретацију искоришћава само на један од описаних начина, на пример продајом CD-а, али не и електронском продајом интерпретације.

Интерпретатор неће моћи да се одрекне овог права.

Ако интерпретатор раскине уговор на овај начин, права произвођача фонограма на том фонограму престају истеком педесет година од законитог издавања фонограма, односно, педесет година од његовог законитог објављивања.

Одредбом члана 122б усклађује се Закон са чланом 1. став (2)(ц) Директиве 2011/77/EУ. Споменутом одредбом предвиђа се обавеза произвођача фонограма да интерпретатору плаћа додатну годишњу накнаду за сваку пуну годину која наступа после педесете године од дана законитог издавања фонограма, односно, за сваку пуну годину која наступа после педесете године од дана његовог јавног саопштавања, ако фонограм није издат.

Додатна годишња накнада, коју произвођач фонограма плаћа интерпретатору, износи 20% од прихода које произвођач фонограма оствари од умножавања, дистрибуције и чињења фонограма доступним јавности у години која претходи години за коју се поменута накнада плаћа. Примера ради, ако је интерпретација забележена на винил плочи која је издата 1963. године, онда заштита од 50 година истиче 2013. године. Произвођач фонограма ће бити дужан да од прихода које је у току 2014. године остварио од умножавања, дистрибуције и чињења фонограма доступним јавности, 20% уплати интерпретаторима.

Право на ову накнаду има интерпретатор који је од произвођача фонограма, приликом закључења уговора о делу, добио једнократну накнаду за своју интерпретацију. Реч је такозваним “сешн музичарима”, то јест оним музичарима које произвођач фонограма унајмљује за конкретно снимање и даје им једнократну накнаду за њихову интерпретацију. Тренутно, такви музичари, због кратког рока заштите, пред крај живота, остају без икаквих прихода. Са продужењем рока заштите њихових имовинских права, наставиће да примају накнаду од емитовања, јавног саопштавања и других облика искоришћавања њихових интерпретација.

Интерпретатор који је уговором овлашћен да прима периодичне накнаде, након што истекне 50. година од законитог издавања или објављивања фонограма, (уколико фонограм није издат), примаће пун износ тих накнада, без икаквих одбитака. Од тих накнада неће моћи да се одбију ни износи који су уговором предвиђени да буду одбијени од његових периодичних накнада, нити износи које је произвођач фонограма интерпретатору платио унапред.

Члан 8. Чланом 127. Закона о ауторском и сродним правима предвиђено је да се накнада за емитовање, реемитовање и јавно саопштавање фонограма наплаћује заједно са интерпретаторском накнадом као јединствена накнада и да су колективна организација произвођача фонограма и колективна организација интерпретатора дужне да уговором одреде која ће од ове две организације вршити наплату јединствене накнаде. Одредбом члана 127. став 5. Закона предвиђено је да ће, уколико до наведеног договора не дође у року од 3 месеца од дана започињања преговора, наплату јединствене накнаде вршити најстарија организација. Имајући у

виду да најстарија колективна организација не мора да буде и најпогоднија за убирање накнаде, изменом члана 127. став 5. Закона даје се овлашћење Влади да на предлог министра надлежног за послове науке одреди организацију која својом техничком опремљеношћу, људским капацитетима и искуством даје највише основа да буде одабрана за убирање јединствене накнаде.

Члан 127. став 10. важећег закона предвиђа да се јединствена накнада за јавно саопштавање интерпретација и фонограма наплаћује заједно са ауторском накнадом за јавно саопштавање музичких дела, у складу са чланом 156. став 5. и 6. овог Закона. Ова одредба није у складу са Бернском конвенцијом и ТРИПС Споразумом Светске трговинске организације. Ово стога што се прописивањем убирања јединствене накнаде задире у искључиво право аутора на јавно саопштавање његовог ауторског дела и на право интерпретатора и произвођача фонограма на накнаду од јавног саопштавања њихових интерпретација и фонограма. Ова права не смеју да буде ограничена тиме што ће бити условљена њиховим јединственим прикупљањем.

Са становишта интерпретатора и произвођача фонограма ова одредба је ограничавајућа јер их спречава да самостално (без организације аутора) испоставе рачун кориснику који јавно саопштава интерпретације и фонограме. Уколико, из било ког разлога, организација која заступа музичке ствараоце не би наплаћивала накнаду за јавно саопштавање музичких дела, или ако не би наплаћивала накнаду од појединих категорија корисника, то би довело до немогућности да такву накнаду наплаћују и произвођачи фонограма и интерпретатори. У најдрастичнијем примеру, ако би организација која заступа интересе музичких стваралаца престала да постоји из било ког разлога, то би довело до тога да ни интерпретатори и произвођачи фонограма, не би могли да наплаћују накнаду за јавно саопштавање својих интерпретација и фонограма. За тако нешто нема оправдања. Права на накнаду за јавно саопштавање интерпретација и фонограма су сродна права, различита и по својој правној природи и по предмету заштите од ауторског права. Остваривање сродних права у правном животу не може бити условљено истовременим, заједничким остваривањем са ауторским правом. То није у духу Закона, нити је у складу са решењима из упоредног права.

Европска комисија је указала да се овим решењем отвара опасност од заснивања монополског положаја једне организација у погледу прикупљања накнада за јавно саопштавање музичких дела, интерпретација и фонограма, што није у складу са *акијем*.

Члан 9. Изменама члана 147. важећег закона се продужава трајање имовинских права интерпретатора чије су интерпретације снимљене на фонограм, као и права произвођача фонограма.

Имовинско право интерпретатора чија је интерпретација снимљена на фонограм продужава се са 50 на 70 година, уколико је у року од 50 година од настанка интерпретације иста снимљена на фонограм и уколико је у истом року фонограм законито издат или објављен.

Имовинско право произвођача фонограма продужава се са 50 на 70 година, уколико је у року од 50 година од настанка фонограма исти законито издат или

објављен. Рок од 70 година почиње да тече од дана првог законитог издавања односно објављивања фонограма.

Само под тим условима, рок од 70 година почиње да се рачуна од дана издавања, односно објаве интерпретације, односно фонограма. Треба имати у виду да се овом изменом не продужавају имовинска права интерпретатора чије су интерпретације снимљене на видеограм.

Такође, ове одредбе о продужетку рока трајања права се односе само на она права интерпретатора која нису истекла до дана ступања на снагу овог закона, као и на фонограме и на њима забележене интерпретације који ће настати након ступања на снагу овог закона.

Разлог за продужетак трајања имовинских права интерпретатора чија интерпретација је забележена на фонограм и права произвођача фонограма лежи у потреби да се Закон усклади са Директивом 2011/77/ЕУ.

Суштински разлози за продужење рока трајања заштите за интерпретаторе чија интерпретација је забележена на фонограм састоје се у следећем: ти интерпретатори најчешће почињу своју каријеру веома млади, па рок трајања заштите од 50 година од дана настанка интерпретације није довољан да би им пружио имовинску заштиту у току целог живота. Имајући у виду да је просечан животни век у Европи данас је 76.4 године за мушкарце и 82.4 године за жене, интерпретатор који доживи седамдесете не може да добије накнаду од својих интерпретација зато што је рок заштите, који износи 50 година, и који почиње да тече од датума настанка интерпретације, већ истекао. Овим продужењем, такође, у највећој могућој мери, изједначавају се интерпретатори и аутори, јер и интерпретатори сада уживају имовинска права од својих интерпретација, до краја живота, као и аутори.

Члан 10. Овим чланом брише се одредба по којој се накнада аутора музичких дела и накнада интерпретатора и произвођача фонограма прикупља кроз механизам једне уплатнице (члан 156. став 5), као и одредба по којој се прикупљена накнада дели, по одбитку трошкова наплате у односу 50% организацији аутора и 50% организацијама које заступају интерпретаторе и произвођаче фонограма (члан 156. став 6).

Поменуте одредбе члана 156. Закона о ауторском праву супротне су прописима ЕУ зато што се њима намеће обавеза ауторима да накнаду за јавно саопштавање музичких дела наплаћују заједно са интерпретаторима и произвођачима фонограма и зато што се законом утврђују износи који припадају ауторима, интерпретаторима и произвођачима фонограма.

У тумачењу правног положаја аутора сагласно члану 156. став 5. и 6. Закона, мора се имати у виду члан 8(2) Директиве 2006/115/ЕУ. Тај члан предвиђа да ће државе чланице својим прописима осигурати да јединствена накнада буде плаћена за јавно саопштавање интерпретација и фонограма, као и да ће осигурати да прикупљена накнада буде подељена између произвођача фонограма и интерпретатора. Поменута одредба се односи на накнаду за интерпретације и фонограме, док накнаду за ауторе члан 8(2) Директиве 2006/115/ЕУ не спомиње.

Применом принципа *argumentum a contrario* (принцип тумачења према супротности) у односу на тај члан, долази се до закључка да се накнада за јавно саопштавање музичких дела, као ауторских дела, мора наплаћивати као посебна, самостална накнада.

У погледу прописивања поделе јединствено убрране накнаде у односу 50% организацији аутора и 50% организацијама које заступају интерпретаторе и произвођаче фонограма (члан 156. став 6), Европска комисија је заузела став да поменуто решење није у складу са чланом 3. став 1. Директиве 2001/29/ЕУ. Ово стога што се искључиво право аутора да слободно, кроз преговоре са корисником, договори висину накнаде за јавно саопштавање свог ауторског дела, не сме законом ограничавати његовим свођењем на право на правичну накнаду, како је то учињено у Закону. Такође је наглашено да је наплаћивање накнаде за ауторска права посебно и одвојено од наплаћивања накнаде за јавно саопштавање фонограма и на њима забележених интерпретација, јер се ради о сродним правима.

Брисање ставова 5. и 6. члана 156. Закона о ауторском и сродним правима предлаже се и из разлога њихове неусаглашености са чланом 11бис став 2. Бернске конвенције за заштиту књижевних и уметничких дела (у даљем тексту: Бернска конвенција) који предвиђа да државе чланице могу да уреде питање накнаде за јавно саопштавање ауторских дела, али тако да ту накнаду, тек у недостатку споразума, утврђује надлежни орган. Из овога произлази да Бернска конвенција не предвиђа да се правична накнада уређује Законом, већ да она треба да буде резултат споразума између аутора с једне, и корисника с друге стране. Тек у недостатку споразума, држава може одлучити о износу правичне накнаде за коришћење музичких дела.

Члан 11. Члан 157. Закона о ауторском и сродним правима се мења да би се омогућио ефикаснији рад надлежног органа који организацијама издаје дозволе за колективно остваривање ауторског или сродних права. У пракси се дешавало да се надлежном органу уз захтев за издавање дозволе за колективно остваривање права достави листа имена лица која се нису бавила стваралаштвом у одређеној области, нити се радило о лицима која су створила наведена ауторска дела. Изменама наведеног члана обезбедиће се да колективне организације заиста оснивају аутори, односно носиоци сродних права који су своја дела објавили. Ово је легитиман захтев јер се колективно остваривање права односи на ауторска дела која су објављена и која се стога могу искоришћавати.

Члан 12. Према важећем Закону рок за доношење решења о издавању дозволе за обављање делатности колективног остваривања ауторског или сродних права је 30 дана од дана подношења уредног захтева. Рок од 30 дана је кратак да би се испитали услови прописани у члану 158. Закона, те је као примеренији прописан рок од 60 дана.

Члан 13. Изменама члана 162. Закона прави се јасна разлика између два основа за одузимање дозволе: тежег кршења закона и поновљеног кршења закона. Члан 162. став 1. тачка 3. важећег Закона предвиђа да ће дозвола бити одузета када надзорни орган утврди да организација "теже и поновљено крши закон". Такво законско решење ствара недоумице да ли се и поновљено кршење закона мора

односити на теже повреде закона или не. Интенција законодавца јесте да се дозвола одузме када организација теже прекрши закон, макар то било и само једном (на пример, организација расподела новац потпуно занемарујући план расподеле), али дозвола треба да буде одузета и када организација више пута крши закон. При том се под појмом "поновљено кршење закона" мисли на честе, учестале повреде закона од стране организације, у истоветним или различитим ситуацијама. Реч је о ситуацијама у којим организација непрестано ради мимо закона, одбија да извршава налоге надзорног органа, итд. Слично решење постоји у белгијском закону о ауторском и сродним правима.

Поред тога, предложеном изменом се појашњава да није само кршење одредаба Закона разлог за одузимање дозволе организацији, већ и кршење одредаба њеног статута, плана расподеле и других општих аката. Набројани општи акти дефинишу циљеве и главне принципе организовања и рада организација за колективно остваривање ауторског и сродних права и организације су дужне да их се у свом раду строго придржавају. Непоштовање општих аката од стране руководства организација, на пример, расподела новца међу члановима супротно плану расподеле, представља разлог за одузимање дозволе.

Члан 14. Организацијом управљају њени чланови, а не њени оснивачи. Улога оснивача било ког удружења, па и организација за колективно остваривање ауторског и сродних права, исцрпљује се чином оснивања организације. Од тренутка усвајања оснивачког акта, организација припада њеним члановима. Због тога је одредба члана 164. став 1. Закона претрпела измену.

Из разлога наведених у образложењу члана 10. овог закона брисане су одредбе на основу којих се накнада аутора музичких дела и накнада интерпретатора и произвођача фонограма прикупља кроз механизам једне уплатнице. Стога се и у члану 164. бришу одредбе (ставови 3, 4, 5. и 6) којима се уређују оснивање и овлашћења савета за контролу и расподелу накнаде, као заједничког тела три колективне организације. Аутори ће преко своје организација самостално наплаћивати накнаду за јавно саопштавање музичких дела, као и интерпретатори и произвођачи фонограма. То не значи да аутори, с једне, и интерпретатори и произвођачи фонограма, с друге стране, не могу да се споразумеју да заједнички наплаћују накнаду за јавно саопштавање музичких дела, интерпретација и фонограма, али с обзиром да их Закон на то не обавезује, нема разлога да се законом пропише формирање тела које би пратило и контролисало поступак наплате јединствене накнаде.

Члан 15. План расподеле је општи акт организације којим се дефинишу правила поделе новца међу њеним члановима. Основни задатак сваке организације за колективно остваривање ауторског и сродних права јесте да на најефикаснији и најеконичнији начин прикупи новац од корисника и да га уз минималне трошкове подели својим члановима, у складу са планом расподеле. На то непосредно упућује и члан 184. став 2. Закона.

План расподеле је правни основ за расподелу убраних накнада. Он стога мора да буде јасан и на закону заснован. План расподеле обавезује организацију да у расподели новца поштује унапред договорене принципе и спречи самовољу и

арбитрарности у подели новца. План расподеле треба да гарантује сигурност и предвидивост у расподели новца члановима организација који имају право да знају:

- 1) колико им новца припада;
- 2) на основу којих доказа је извршен обрачун њихових накнада,
- 3) како да остваре своја права ако сматрају да нису добили онолико колико сматрају да им припада.

Из тог разлога неопходно је да се спречи да план расподеле буде тако формулисан да оставља простор да појединци или органи унутар организације арбитрарно процењују како да се врши расподела убраних прихода.

Члан 16. Тренутно члан 170. став 6. Закона предвиђа да се приликом формирања тарифа накнада у обзир узимају “тарифе колективних организација држава чији је бруто друштвени производ приближне вредности бруто друштвеном производу Републике Србије.” Такво решење показало се као тешко спроводиво у пракси. Такође, њиме није постигнут циљ законодавца да тарифе наших организација за колективно остваривање ауторског и сродних права буду, у погледу висине износа, у равни са тарифама других земаља. Показало се да је у одређеним случајевима немогуће утврдити износе тарифа колективних организација у земљама које имају сличан бруто друштвени производ као и наша земља, на пример, Босна и Херцеговина, Албанија или Бивша Југословенска Република Македонија, јер те земље немају неке организације за колективно остваривање ауторског права које има Република Србија. Поред тога, ако таква организација и постоји, дешавало се у неким случајевима да њихове тарифе буду више него тарифе организација у неким развијеним земљама са далеко вишим животним стандардом од животног стандарда у Републици Србији. Овом изменом отвара се простор да се тарифе домаћих организација заиста упореде са тарифама сродних организација из Европе и целог света. На тај начин избећиће се опасност да тарифе српских организација буду драстично више или драстично ниже него у другим европским земљама.

Члан 17. У ставу 1. члана 171. додате су речи “и занатских” имајући у виду да се брисањем члана 171а поново успоставља обавеза занатских радњи да плаћају накнаду за јавно саопштавање музичких дела, интерпретација и фонограма.

Члан 18. Овим чланом бришу се одредбе члана 171а којима је Законом одређен највиши износ накнаде за јавно саопштавање музичких дела, интерпретација и фонограма, као и одредбе на основу којих је категоризација корисника у циљу одређивања висине накнаде у искључивој надлежности репрезентативног удружења корисника, као и одредба по којој су занатске радње изузете од плаћања накнаде за јавно саопштавање музичких дела, интерпретација и фонограма.

Лимитирањем износа накнаде за јавно саопштавање музичких дела, интерпретација и фонограма вређа се право аутора на правичну накнаду које је установљено чланом 11бис. став 2. Бернске конвенције. Овом одредбом предвиђено је да државе чланице ни у ком случају не смеју повредити право аутора на правичну накнаду коју ће, у недостатку споразума, утврдити надлежни орган. Из

наведеног следи да Бернска конвенција изричито предвиђа да аутор има право на правичну накнаду коју му дугују сви они који користе његова ауторска дела. До правичне накнаде аутор ће доћи кроз споразум са корисником. Супротно томе, примера ради, члан 171а предвиђа да накнада за јавно саопштавање музичких дела, интерпретација и фонограма не може да буде већа од 1/12 минималне зараде у Републици Србији без пореза и доприноса, за кориснике чије су комерцијалне пословне просторије површине до 50 метара квадратних.

Ова одредба је у супротности и са одредбама Римске конвенције о заштити уметника извођача, произвођача фонограма и установа за радиодифузију која у члану 12. предвиђа да “кад се фонограм, објављен у комерцијалне сврхе, или репродукција тог фонограма користе непосредно за радио-дифузију или за било какво саопштавање јавности, корисник ће извођачима или произвођачима фонограма, или и једнима и другима исплатити једнократну правичну накнаду.”

Из одредаба наведених међународних споразума којима је Република Србија приступила следи да држава нема право да одређује шта представља *максимум* правичне накнаде за коришћење музичких дела, интерпретација и фонограма. Ово стога што су музичка дела, интерпретације и фонограми интелектуална својина музичких стваралаца, интерпретатора и произвођача фонограма, те они имају право на основу споразума са корисницима, како је то предвиђено у члану 174. став 1. Закона, да одреде колико њихова права вреде на тржишту, баш као што и корисници који јавно саопштавају музичка дела, интерпретације и фонограме - угоститељи, трговинске радње и тако даље, имају право да одреде цену својих услуга.

Члан 171а је права аутора, интерпретатора и произвођача фонограма ограничио и одредбом става 5. по којој “кориснике категорише репрезентативно удружење корисника за територију Републике Србије на основу значаја који јавно саопштавање музичких дела, интерпретација и фонограма има за обављање пословне делатности корисника у одређеној привредној грани или сектору (....)”. Овом одредбом се корисницима даје право да сами суштински утичу на висину накнаде за јавно саопштавање музичких дела, интерпретација и фонограма, што је у супротности са идејом слободног тржишта на коме се вредност роба и услуга формира кроз однос понуде и потражње.

Ослобађање свих самосталних занатских радњи од обавезе плаћања накнаде за јавно саопштавање музичких дела, интерпретација и фонограма супротно је са одредбама Бернске конвенције, ТРИПС споразума Светске трговинске организације и прописима Европске уније. Бернска конвенција изричито предвиђа у члану 11бис став 2. да државе чланице не смеју својим прописима да укину право аутора да дозволи или забрани коришћење ауторских дела, као ни право на правичну накнаду коју му дугују сви они који користе његова ауторска дела. Члан 13. ТРИПС споразума предвиђа да ће “чланице свести ограничења или изузетке од искључивих права на извесне специјалне случајеве који нису у супротности са нормалним искоришћавањем дела и који неразумно не вређају интересе носилаца права”, а члан 9(2) предвиђа да ће се потписници ТРИПС споразума придржавати чланова 1-21 Бернске конвенције.

Директива 2001/29/ЕУ предвиђа у преамбули, у тачки 10), следеће: “Да би аутори и интерпретатори наставили са својим креативним и уметничким радом, за употребу свог рада морају примити одговарајућу награду, као и произвођачи који треба да су способни да финансирају тај рад.” Иста Директива, у преамбули у тачки 34, прецизно наводи у којим случајевима државе чланице могу да пропишу изузетке и ограничења од ауторског и сродних права. Речено је да “државе чланице треба да имају могућност предвиђања одређених изузетака или ограничења за случајеве попут оних са образовним или научним сврхама, у корист јавних установа попут библиотека или архива, у сврхе новинарског извештавања, цитата, употребе од стране особа са инвалидитетом, употребе у интересу јавне безбедности и у сврхе упоребе у управним и судским поступцима”. У члану 3. став 1. споменута Директива предвиђа да “државе чланице предвиђају за ауторе икључиво право овлашћења или забране сваког јавног саопштавања њихових дела”.

Директива 92/100/ЕУ, предвиђа у преамбули, у тачки 5), да “стваралачки и уметнички рад аутора и интерпретатора захтева одговарајући приход као основу за даљи стваралачки и уметнички рад, док су улагања која захтевају посебно производња фонограма и филмова нарочито висока и ризична. Могућност обезбеђивања тог прихода и надокнађивања тог улагања се може ефикасно гарантовати једино кроз одговарајућу правну заштиту носилаца права о којима се ради.” Такође, споменута Директива предвиђа да “државе чланице предвиђају право у циљу обезбеђивања да корисник плаћа једну правичну накнаду, када се фонограм објављен у комерцијалне сврхе или копија тог фонограма употребљава у (...) било каквом јавном саопштавању.”

Из наведеног следи да права на јавно саопштавање ауторских дела и предмета сродних права могу да буду ограничена законом, али уз испуњење одређених законом прописаних кумулативних услова. Ти услови су прописани чланом 41. став 2. важећег Закона о ауторском и сродним правима и они су усаглашени са чланом 13. Споразума о трговинским аспектима права интелектуалне својине (ТРИПС) Светске трговинске организације. Ти услови су познати под називом “тростепени тест“ и састоје се у следећем: 1) неопходно је да се ради о специјалном случају у коме интересу аутора треба претпоставити интерес неке друге друштвене групе који се непосредно уклапа у општи интерес коме право у целини тежи; 2) обим ограничења не сме бити у супротности са уобичајеним искоришћавањем дела и 3) такво ограничење не сме неразумно да вређа легитимне економске интересе аутора. Земље Европске уније су у члану 5(3) Директиве о информатичком друштву набројале случајеве ограничења ауторског права које земље чланице у свом законодавству могу да усвоје. Ограничење у корист занатских радњи не постоји. Овакво ограничење не постоји ни у једној европској земљи, тј. у свим европским земљама занатске радње плаћају накнаду за коришћење ауторских дела и предмета сродних права.

Члан 19. Уобичајена је пракса у свету да организације на свом сајту објављују свој годишњи извештај о пословању, као и годишњи обрачун накнада. Измена одредбе члана 181. на начин да се организацијама намеће обавеза да објављују годишње извештаје о свом раду ће допринети већој транспарентности рада домаћих колективних организација.

Члан 20. Трошкови организација за колективно остваривање ауторског и сродних права морају да буду у чврстој вези са интересима аутора и носилаца сродних права. У таквим ситуацијама надлежни орган мора да има основ у закону по коме може од организације да захтева да смањи своје трошкове или да ауторима и носиоцима сродних права надокнади оно што је одузето. Слично решење постоји у мађарском Закону о ауторском и сродним правима.

Члан 21. Достављање података о коришћеним ауторским делима и предметима сродних права је изузетно важно за цео систем колективног остваривања ауторског и сродних права. То је зато што се накнаде за искоришћавање ауторских дела и предмета сродних права, које организација прикупи од корисника у току једне календарске године, најчешће расподељују носиоцима права на основу података о коришћењу које организацијама достављају емитери и остали корисници. Што су детаљнији и тачнији подаци о коришћењу појединих ауторских дела и предмета сродних права, то ће и расподела накнада од стране организације бити правичнија. Тако на пример, када емитер доставља организацији попис емитованих предмета заштите, веома је важно да у том попису за сваки дан емитовања буду наведени сви прецизни подаци о коришћеним делима. То у пракси значи да се у попису емитованих музичких дела морају наћи подаци о називима музичких дела, њиховом трајању, именима аутора и коаутора и то за свако коришћено музичко дело, без обзира да ли је то дело у дневном програму емитовано у целости или у деловима. Тако се у попису емитованих дела једног емитера морају наћи подаци о музичким делима која су емитована као музички спот, затим о музичким делима која су емитована као одјавна или најавна шпица за емисија или подлога за емисије или дневник, затим музичка дела коришћена у емитованим рекламама, у емитованим филмовима и серијама итд.

Члан 22. Ова одредба обавезује организацију да пре него што скупштини предложи измене својих општих аката о њима обавести Завод за интелектуалну својину. У пракси се дешавало да скупштина организације усвоји измене статута или другог општег акта организације које нису у складу са Законом. Да не би долазило до сличних ситуација предметна одредба обавезује колективну организацију да предлог измена општег акта достави Заводу на претходну сагласност. Ова одредба има за циљ постизање веће транспарентности рада организација и омогућава ефикаснију контролу законитости аката организација од стране Завода.

Члан 23. Изменама члана 189. прецизира се предмет ревизије, имајући у виду да он није јасан из формулације која постоји у важећем закону. На овај начин предметни члан се усклађује са чланом 190. Закона.

Члан 24. Важећим законом није прецизирано шта годишњи извештај о пословању организације и годишњи обрачун накнаде морају да садрже. Допунама члана 190. Закона прецизира се да годишњи извештај о пословању мора да садржи битне податке о обављању основне делатности организације у смислу члана 153. Закона (податке о броју уговора којима су аутори овластили организацију да остварује њихова ауторска или сродна права, податке о броју аутора или носилаца сродних права који су повукли своја овлашћења за заступање, податке о наплаћеној

накнади по различитим основама, податке о судским споровима који се воде и сл.), као и податке о обављању делатности из члана 156. Закона (услуге обављене за рачун друге организације, активности обављене у циљу заштите уметничких, стручних и социјалних интереса аутора), као и чињенице на којима се ови подаци заснивају.

Годишњи обрачун накнада је документ који садржи информације о начину на који је извршена расподела накнада које је организација наплатила у току године за рачун носилаца права.

Расподела убраних накнада суштина је рада свих организација за колективно остваривање ауторског и сродних права. Важећи закон не прописује садржину годишњег обрачуна накнада, па су и извештаји о годишњим обрачунима често били нејасни или непотпуни. Они се у појединим случајевима нису ослањали на план расподеле као основни правни акт на коме расподела мора да буде заснована. Такође, дешавало се да организације не доставе доказе о тврдњама које су износиле у извештајима о годишњим обрачунима накнада. Стога се допуном одредбе члана 190. Закона прецизира да годишњи обрачун накнаде мора да буде сачињен у складу са планом расподеле организације и да мора да садржи све чињенице (све релевантне доказе) на којима се расподела убране накнаде заснива. Овим се омогућава да се утврди да ли је прикупљена ауторска накнада расподељена на начин на који је то прописано планом расподеле, тј. на основу унапред договорених и усвојених правила. Суштина је да све тврдње о расподели убраних накнада буду поткрепљене релевантним доказима. На пример, ако у извештају стоји да је организација прикупила 100.000 евра на име накнаде од ТВ емитовања, а да је на име трошкова прикупљања накнаде потрошила 10.000 евра, такав податак мора да буде праћен адекватним доказима.

Предметне одредбе имају за циљ избегавање било какве непрецизности у годишњем обрачуну накнада, као и произвољности у писању извештаја организација.

Члан 25. Овим чланом предложено је брисања става 2. члана 201б.

Одредбама чланова 173-178. Закона јасно су прописани начини одређивања тарифе накнада. Тарифу увек одређује организација кроз преговоре са репрезентативним удружењем корисника. Ако преговори не успеју, предлог тарифе одређује Управни одбор организације и доставља је надлежном органу на сагласност. Такође, напред наведеним члановима Закона прописане су и ситуације када тарифу заједнички утврђује више организација. У таквом случају организације морају заједнички да преговарају са репрезентативним удружењем корисника, односно, заједнички да се обрате надлежном органу и поднесу захтев за давање сагласности. Независно од тога када је која организација основана и колико дуго обавља послове колективног остваривања права, правила су иста за сваку од тих организација, те предност нема ни „најстарија“ ни „најмлађа“. Из напред наведених разлога одредба чл. 201б. став 2. је сувишна.

Члан 26. Изменама у члану 201в извршено је прецизирање прилога који морају да чине саставни део захтева за сагласност на предлог тарифе. Оцењено је да је од велике важности за поступак који ће по подношењу захтева за давање

сагласности да води надлежни орган, да уз предлог тарифе, организација достави и образложење предлога тарифе, нарочито да образложи зашто се одлучила за одређени критеријум за одређивање накнаде, као и да објасни и образложи предложено висину накнаде. Уз образложење, организација ће бити дужна да достави и оцену подносиоца захтева о томе да ли је предложена висина накнаде у сразмери са значајем који за приходе корисника има искоришћавање предмета заштите, као и да наведе разлоге за одређивање најниже накнаде за искоришћавање предмета заштите.

Наведено је важно и зато да би надлежни орган могао ефикасније да утврди да ли је организација приликом одређивања предлога тарифа поштовала сва начела за одређивање тарифе која су законом прописана. На овај начин олакшаће се и убрзати поступак давања сагласности на тарифу од стране надлежног органа а организације ће одговорније приступати утврђивању предлога тарифе након свеобухватне анализе и оцене стања. Ово ће, према очекивању предлагача, повећати одговорност организација приликом утврђивања Предлога тарифа.

Члан 27. Овим чланом Закон се усклађује са одредбама члана 4. Директиве 2004/48/ЕУ.

Чланом 205. Закона предвиђено је шта тужилац може тужбом да захтева и набројана су лица која имају активну легитимацију за покретање тужбе. Међутим, круг лица који могу да поднесу тужбу због повреде ауторског и сродних права у важећем Закону је ужи од оног који предвиђа Директива 2004/48/ЕУ те се новим чланом 204а та неусаглашеност отклања. Прецизирано је да тужбу може да поднесе не само стицалац *искључивих* овлашћења на ауторско дело, већ и стицалац *неискључивих* овлашћења, тј. носилац неискључиве лиценце. Овакво решење је у складу и са потребама праксе, јер није оправдано да лице које одређено ауторско дело или предмет сродног права користи на основу уговора о неискључивој лиценци, нема право на тужбу због повреде свог права коришћења. Неправично је да заштита његових интереса зависи од одлуке носиоца права да ли ће покренути тужбу или не. Примера ради, цртани ликови данас у свету веома популарне видео игре „Angry Birds“, на којој ауторско право има Rovie Entertainment LTD, данас се налазе на многим артиклима за децу: играчкама, мајцама, патикама, торбама, свескама, оловкама, јастуцима, јорганима, сатовима, друштвеним играма и тако даље. Право да користе ове ликове имају сви који су са носиоцем ауторског права закључили уговор о неискључивој лиценци (Rovie Entertainment LTD је такође и носилац жига „Angry Birds“). Оправдано је да свако од наведених лица има право на тужбу ради заштите свог права пред судом.

Поред наведених лица, право на тужбу, у складу са чланом 4. Директиве 2004/48/ЕЗ, стекле су и организације за колективно остваривање ауторског и сродних права.

Члан 28. Изменама у овом члану тужбени захтеви се проширују на одузимање или искључење из промета предмета којима је извршена повреда, као и алата и опреме уз помоћ којих су произведени предмети којима је извршена повреда права. Ради се о мерама које у потпуности могу да остваре основни циљ због кога се тужба подноси. Такође, прецизира се да ће спровођење ових мера бити

без било какве накнаде лицу за које се утврди да је повредило право. Интервенцијама у члану 205. одредбе овог члана усклађују се са чланом 10.1, 10.3. и чланом 11. и 13. Директиве 2004/48/ЕУ.

Члан 29. Овим чланом врши се само техничка редакција, те се прецизира да се ради о имовинској штети из члана 205. став 1. тачка 5. Закона.

Члан 30. У овом члану утврђен је субјективни и објективни рок за покретање поступка због повреде права. Такође, прецизирано је да се на поступак по тужби примењују одредбе закона којим се уређује парнични поступак. Овом интервенцијом се одредба домаћег прописа усклађује са одредбом члана 10.2. Директиве 2004/48/ЕУ.

Члан 31. Предложеним изменама врши се усклађивање Закона са одредбом члана 260. Закона о извршењу и обезбеђењу, као и са одредбом члана 9. и члана 11. Директиве 2004/48/ЕУ.

Споменута директива предвиђа да државе чланице морају да осигурају да у одређеним случајевима привремене мере буду донесене без саслушања туженика, посебно онда када би такво одлагање могло нанети штету тужиоцу. Изменама се обезбеђује ефикаснија заштита носиоца права. Институти привремених мера и мера обезбеђења доказа су од одлучујућег значаја за ефикасну заштиту ауторског права и других права интелектуалне својине, па се овим изменама и допунама отклања могућност настанка штете која може да буде проузрокована разним процесним разлозима, као што је, између осталог, и саслушање противне странке.

Члан 32. Овом одредбом прописују се нови чланови 210а и 210б.

Чланом 210а правно се уређује ситуација када је на основу решења суда одређена привремена мера. Лице чије је право повређено, мора да оправда одређивање привремене мере подношењем тужбе суду у року од 30 дана од дана доношења решења о одређивању привремене мере. Овај члан такође уређује и питање правних последица непокретања тужбе ради оправдања привремене мере, као и питање накнаде штете лицу против кога је привремена мера неоправдано одређена.

Чланом 210б уређује се питање обезбеђења доказа који се не налазе у поседу странке која се на њих позива, већ неке друге странке. Суд у том случају може да наложи тој странци, у чијем поседу се доказ налази, достављање таквог доказа, под условом да се тиме не наруши тајност података. На овај начин, наш Закон се усклађује са одредбом члана 6(1) Директиве 2004/48/ЕУ.

Члан 33. Измена члана 211. став 1. Закона је извршена у циљу усаглашавања са одредбом члана 260. Закона о извршењу и обезбеђењу, као и са одредбама члана 6(1) и 7(1) Директиве 2004/48/ ЕУ.

Члан 34. Овим чланом Закон се усклађује са одредбом 7(1) Директиве 2004/48/ЕУ. Овом одредбом предвиђа се да суд може да одреди обезбеђење доказа одмах по пријему предлога за обезбеђење доказа и без изјашњења лица од кога се докази прибављају, а нарочито ако постоји опасност да због одлагања предлагач претрпи ненадокнадиву штету или ако постоји очигледан ризик да ће доказ бити

уништен. Предложеном изменом прописује се да ће суд, у случају неподношења тужбе у прописаном року, на предлог лица против кога је одређена привремена мера, односно обезбеђење доказа, укинути решење којим је одређена привремена мера, односно обезбеђење доказа, обуставити поступак и укинути спроведене радње. Прописивањем наведене санкције за случај неподношења тужбе, отклања се свака могућност злоупотребе ових института, што је од значаја са становишта правне сигурности уопште. Овакво решење је у складу са чланом 291. Закона о извршењу и обезбеђењу и са чл. 7. и 9. Директиве 2004/48/ЕУ.

Члан 35. Овим чланом врши се усклађивање Закона са члановима 7.2 и 7.4. Директиве 2004/48/ЕУ.

Члан 36. Овим чланом врши се усклађивање са чланом 8. Директиве 2004/48/ЕУ. Информације о повреди ауторског права и сродних права суд може да тражи не само од лица које је извршило повреду права, већ и од трећих лица која су са тим лицем у пословном смислу повезана. Тако је прецизирано да се информације могу тражити од лица које поседује робу којом се повређује ауторско право или сродно право или од лица које пружа услуге којима се повређују та права. Примера ради - власник малопродајне радње са одевним артиклима набави мајце са ликом Микија Мауса од произвођача који није имао лиценцу компаније Дизни да користи лик Микија Мауса (власник малопродајне радње је дужан да пружи информације о лицу од кога је робу прибавио). На овај начин шири се круг лица којима суд може наложити достављање информација. Такође, предложеним ставом 3. прецизира се које су то информације чије достављање суд може да захтева од лица које је извршило повреду права. Одредбе оба нова става су усклађене и са одредбом члана 8. Директиве ЕУ бр. 2004/48/ЕУ и представљају стандард у модерним прописима о индустријској својини, којом се употпуњавају одредбе закона о грађанскоправној заштити права.

Члан 37. Овом одредбом упућује се на сходну примену других прописа.

Члан 38. Предложеном изменом члана 215. став 1. тачка 7. прецизније се уређује када постоји привредни преступ на страни корисника који не доставља кошуљице организацијама. Такође, предвиђена је и нова одговорност за организације. Сматраће се привредним преступом ако не буду расподелиле новац, у складу са планом расподеле, до одређеног датума у години.

Члан 39. Предложеним изменом члана 217. уводи се нова одговорност за организације за колективно остваривање ауторског и сродних права. Неиспуњавање одређених обавеза од стране организација за колективно остваривање уторског и сродних права, сада је први пут уређено као прекршај. Тренутно, орган који врши надзор над радом организација за колективно остваривање ауторског и сродних права има врло санкција којима би могао да утиче на њих да поштују своје законске обавезе и обавезе из њихових општих аката. Једина мера која Заводу стоји на располагању, јесте одузимање дозволе за рад организацији, у складу са чланом 162. Закона. У неким случајевима тако оштра мера није оправдана те постоји оправдани разлог да се у Закону предвиди извесна градација санкција које би се примењивале према организација које не поштују закон.

Члан 40. Самостални члан 11. Закона предвиђа да је “репрезентативно удружење корисника за територију Републике Србије дужно да категорише кориснике из члана 6. овог закона (нови члан 171а), у року од 30 дана од дана ступања на снагу овог закона.” Имајући у виду да је чланом 18. овог закона којим се брише члан 171а важећег закона брисана одредба на основу које је репрезентативно удружење корисника било овлашћено да изврши категоризацију корисника, обвезника плаћања накнаде за јавно саопштавање музичких дела, интерпретација и фонограма, брише се као сувишна и одредба којом је репрезентативном удружењу корисника био наложено да категоризацију корисника обави у року од 30 дана.

Члан 41. С обзиром да је предложено брисање члана 156. став 5. и 6. Закона, предложено је и брисање самосталног члана 12. став 3. Закона о изменама и допунама Закона о ауторском и сродним правима.

Члан 42. С обзиром да је чланом 5. извршена измена члана 147. којом је продужен рок трајања имовинских права интерпретатора чије интерпретације су снимљене на фонограм као и права произвођача фонограма, тако што је рок трајања продужен са 50 на 70 година, уколико је интерпретација снимљена на фонограм у року од 50 година од дан настанка интерпретације који је у истом року издат или објављен, односно уколико је фонограм издат или објављен у року од 50 година од дана настанка фонограма, то је било потребно јасно прецизирати од када и за које фонограме и интерпретације се ова одредба примњује. На овом месту, наглашава се да се одредбе о продужетку рока трајања имовинских права интерпретатора и произвођача фонограма односе само на она права интерпретатора која нису истекла до дана ступања на снагу овог закона, као и на фонограме и на њима забележене интерпретације који ће настати након ступања на снагу овог закона.

ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА ПОТРЕБНА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

За спровођење овог закона није потребно издвајање додатних средстава из буџета Републике Србије.